

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK XLIX.

Ч. 53. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 8-го березня 1941.

No. 53. Jersey City, N. J., Saturday, March 8, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РЕМЕСЛО ДЛЯ АКАДЕМІЧНИХ АБСОЛВЕНТІВ

НЬО ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія перед університетськими студентами говорив, що нині такі часи, що люди з академічним образованием не можуть зараз ставати професіоналістами, лікарями, або адвокатами, і з набутої науки заробляти на життя. Треба вчитись якогось доброго, спеціалізованого ремесла, як ось летунська механіка. Вона потребує багато людей. Наука, говорив посадник, це така річ, яка потрібна і доброму ремісникові. Крім того вона дає приємність навіть тому чоловікові, що з неї безпосередньо не користає. Те саме відноситься до мистецтва. Можна бути дуже добрим мистцем-аматором, а водночас спеціалізованим ремісником. З ремесла жити, а мистецтвом займатись для власної приємності.

НА ПОМІЧ ЦЕРКВИ В МОСКВІ

ВАШИНГТОН. — Бувший американський амбасадор до Москви і Парижа, Вільям Будит, тепер видав заклик до американців, щоб матеріально і морально допомогли одинокій католицькій церкві в Москві, в якій є священник американського походження, Бравн, бо в цілих Советах це одинока католицька церква, в якій чужинці католики і не католики, можуть учащати на богослуження. Як відомо, ту церкву кілька разів більшовицькі хулігани ограблювали і збещешували. Таке сталося знов недавно й американський уряд навіть вислав формальний протест на руки Москви. Ця церква знаходиться недалеко будинку годовного управління ГПУ, яке вміє знайти свої жертви далеко, поза границями Советів, а не вміє під носом охоронити цієї церкви перед хуліганами.

МОЛОДІ АМЕРИКАНЦІ ЗА „ЛІЗ-ЛЕНД БІЛ”

НЬО ЙОРК. — Бюро публічної opinii під директорством д-ра Гелона подало до відома, що законопроект ч. 1776 має велике число прихильників серед тих молодих американців, які є в поборів віці. На сто 54 висказалося рішуче за цей законопроект, 24 рішуче проти нього, решта була нерішечна. Із старших громадян, які управнені до голосування, на сто 56 заявляються за законопроект, 10 є рішуче проти нього, решта незорієнтована. Проте в останніх десятих днях малий відсоток людей перехилився в бік тих, що є проти законопроекту. Це сталося внаслідок гострої опозиції в сенаті.

ПЕРЕСТОРОГА ПЕРЕД ТОТАЛІЗМОМ.

ВАШИНГТОН. — Член тимчасового економічного національного комітету, д-р Торп, перестеріг американський уряд, щоб він обережно поступав з регуляцією приватного бізнесу, бо точнісько від такої самої регуляції зачинався фашизм в Італії і нацизм в Німеччині. Раз станувши на становищі, що індивідуальна підприємчивість завела, ця регуляція буде кожний раз збільшатись.

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ.

НЬО ЙОРК. — Комітет національної індустрії подав до відома, що безробіття в минулі місяці січня зросло на 729,000. А то тому, що в тім місяці припинило роботу багато сезонних робітників. Проте в січні ц. р. було на поверх два мільйони більше працюючих, ніж у січні минулого року. Всіх безробітних нині ще далі є поверх сім мільйонів, в порівнянні з дев'ятьма мільйонами зперод року. Всіх працюючих людей в Америці нині є близько 48 мільйонів осіб.

ІСТОРІЯ „ГОЛКИ КЛЕОПАТРИ”.

НЬО ЙОРК. — В Нью Йорку, на подвір'ї музею. штуки в Центральнім Парку, від 60 літ стоїть високий гострий камінь з вирубаними на ній старими єгипетськими знаками. Загально названо той камінь „голкою Клеопатри”, старої єгипетської королеви. Щойно тепер музейні влади подали коротку історію цього каменя-обеліска. Виходить, що він має вірокую собі літ. Витесано його 1,600 р. перед народженням Христа в старім Єгипті. 12 літ до Христа старі римляни перенесли його до Александрії в Єгипті. А 60 літ тому, завдяки заходам В. Вандербилта, перенесено його до Нью Йорку.

УРЯД ХОЧЕ СКАРЖИТИ ДО СУДУ.

ВАШИНГТОН. — Представники федерального уряду запитували судів найвищого суду, чи уряд має також право скаргити приватні компанії до суду за винагородження, коли ті компанії, створюючи трост, ошукали його на цінах? Бо так зашло між урядом і сімома компаніями гумових опон. Вони предложили оферту перед урядом і поставили досить високу ціну. Але їх оферти були що до сотика такі самі у всіх. А це вистарчальний доказ, що між ними було порозуміння.

ОПОЗИЦІЯ В СЕНАТІ МЯКНЕ

За порозумінням із сенаторами з опозиції, сенатор Елендер, який вис у сенаті поправку до законопроекту ч. 1776, аби виразно заборонити президентови висилати американські збройні сили до чужих країв, відтягнув той свій внесок. Опозиція починає приходити до переконання, що така виразна заборона висилати військо до чужих країв справді буде заохотою для чужих агресивних країв робити те, що їм захочеться, бо всеодно американський уряд не зможе загрознити їм силою. На місце згаданої поправки, однак, опозиція поставила другу поправку, дещо лекшу і таку, яку можна розуміти в двоякий спосіб. Однак проурядові кола в сенаті виступають і проти цієї поправки.

Назагал, в сенаті внесено дотепер 32 більш поправки до згаданого законопроекту, які обіймають висилку війська до чужих країв, обмеження мілітарної допомоги лиш деяким країнам, конвоювання торговельних кораблів американськими військовими кораблями, і т. п. Чимало з тих поправок прийнято, чимало відкинуто, а ще залишається половина під нарадами.

ОТРУЯ КОМУНІЗМУ СЕРЕД УЧИТЕЛЬСТВА

Перед стейтсменським комітетом дослідів комуністичної діяльності по американських школах у ньюйорському стейті, на черзі знімався один професор, Вільям Мартин Канінг. Він сказав, що сам передтим був комуністом, і що в Сіті Каледж є від 40 до 50 професорів активних комуністів, які були чинні в американській комуністичній партії, а також користали зо своїх професорських катедр, щоб у ріжний спосіб подавати учням комуністичну науку. Ті професори, говорив Канінг, мали також свої прибрані назвища. Він подав половину назвищ, а про решту не памятав.

ПРОДОВЖЕННЯ СЛУЖБИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ

Департамент війни буде робити заходи перед конгресом, щоб той законопроект продовжив мілітарну службу американській національній гвардії на шість до 12 місяців, коли загранична ситуація не поправиться, або ще погіршиться. Генерал Маршал заявив, що бажаним було, щоб гвардісти відбули додатково рік мілітарного вишколу.

ЛОНДОН ЗААЛЯРМОВАНО ВЖЕ ПЯТЬ СОТ РАЗІВ

Американський кореспондент, Дейвід Андерсон, подає, що він був свідком п'ятсотного алярму, яким повідомлявано британську столицю, як це буває в таких випадках, про налет німецьких летунів. Таких алярмів було досі під початку війни 500. Тим разом налет тривав дуже коротко й не залишив по собі ніякої шкоди.

МОЖЕ КІЛЬКА СОТ ВОЯКІВ, А НЕ СТО ТИСЯЧ

Бритійська преса називає „фантастичними” відомості, які мали вийти з Вашингтону, а з яких мало виходить, що в Лібії є вже до сто тисяч німецького війська. На те, щоб можна було перевести стільки війська до Африки, треба зужити коло 50 кораблів, кожний по 5,000 тон поємності. Очевидно, кажуть британці, що не є виключене, що могло передертися підчас ночі дещо німецьких воєнків до Африки. Але в такому разі можнаб говорити про кілька сот, а вже в крайньому випадку про кілька тисяч, а ніяк про сто тисяч.

ЗАТОПИЛИ 11 КОРАБЛІВ КОЛО НАРВІКУ

Бритійська флотія підплила до Лофотських островів на норвезьких водах біля Нарвіку і забрала там 215 полонених, знищила 11 кораблів, загальної поємності 18,000 тон, а крім того знищила фабрику рибної оливи, вживаної для споживчих цілей, як теж для виробу глицерину, потрібної для вибухових матеріалів. При тому, як підкреслюється у звідомленні, британці не понесли найменшої втрати чи шкоди.



РЯТУНОК З ТРУДНОЩАМИ. — Чоловік, котрого ноги видно на світлі, схопив за ноги другого чоловіка, котрий тримав так само за ноги третього, котрий знову держав за ноги лікаря, котрий дає знеболюючий лік жінці, котру привазило румовище дому розбитого німецькою бомбою (в якому місті в Англії). Жінку врятовано.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Згідно з параграфом 12 статуту У. Н. Союзу, відділ, який вибрав делегата на конвенцію У. Н. Союзу, має прислати повноважність делегата до головного репортерського секретаря НЕ ПІЗНІШЕ ЯК ПІНЬОДЕСЯТЬ ДНІВ ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ.

Мам'ячи на увазі, що конвенція розпочнеться 12-го травня, то останній речень для прислання повноважень є ДЕНЬ 12-ГО БЕРЕЗНЯ 1941.

Головна канцелярія У. Н. Союзу.

В СОВЕТАХ ПИШУТЬ, ЩО ТУРЕЧЧИНА ГОТОВА БОРОТИСЬ

МОСКВА. — Червона Звезда, орган советської армії, покликається на чужинських дипломатів, що заповідають, що Туреччина таки готова піти до війни, як німці займають Сальонікі. В такому разі Туреччина дозволить британським кораблям переплисти Дарданелі й дістатись на Чорне море, щоб звідтам атакувати німецькі позиції. Далі Туреччина дозволить теж британським висісти на турецьку землю, оскільки це буде їм потрібне для воєнних операцій проти Німеччини. Замітне тут те, що нема ні слова згадки про те, що думають советські дипломати, а тільки згадується про „погляди чужинців”. Далі кажеться ще про те, що вся дипломатія держав „осі” звернена тепер до цього, щоб Туреччина і Югославія остали нейтральними.

СОВЕТИ НЕ СТАВИЛИ НІЯКОГО УЛЬТИМАТУ РУМУНІЙ.

БУКАРЕШТ. — Юнайтед Прес подає, що советські представники маються тепер на острозі, коли що говорять про Балкан. Це від того часу, як стало фактом, що німці забрали Болгарію. Тепер заперечують, будьтоби Совети згромаджували якісь війська над румунсько-советською границею, зокрема в Басарабії. А кілька днів тому, заки німці ввійшли до Болгарії, з тих самих джерел виходили вісті, що іде до конфлікту між Советами і Німеччиною, що з Києва вислано на румунську границю великі сили війська, що в Одесі воєнне поготівля і т. п. Тепер кажеться, що нічого подібного не було. Що більше: Не було теж і ніякого советського ультиматума, про який поширено вісті по цілому світі. Іде тут про ультимат СССР, ніби вручений Румунії з домаганням відступлення пристаней і дальших територій, зокрема Молдавії. Словом, як виявляється, не було нічого такого, що могло турбувати Німеччину в її плянах на Балкан. Всі слухи, що Совети пробували робити якісь перешкоди, показуються видумкою.

КАЖУТЬ, ЩО ЦЕ НІМЕЦЬКА ПРОПАГАНДА.

ЛОНДОН. — Достовірні й авторитетні джерела подають, що нема ніякої правди в тому, щоб Совети домагались від Румунії відступлення пристаней на Чорному морі. Кажуть, що ті вісті походять від німців і є ділом нацистської пропаганди. Ціль тої пропаганди має бути така, щоб залякати Балкан советськими агресивними замірами. А Німеччина ніби охороняє Балкан, згідно з тим, що голосять нацисти.

ПРОТИ КОМУНІСТІВ І ЇХНІХ СИМПАТИКІВ.

БІЛГОРОД. — Доносять з Софії, що в цілій Болгарії відбуваються арешти большевицьких симпатиків. Поліція конфіскує теж і комуністичну літературу.

ШЕ ОДНА ПЕРЕМІНА.

МОСКВА. — П. Горемкін зівстав назначений комісаром військового постачання. Його попередника усунули враз з 6 іншими провідниками за погану роботу.

ІСТАНБУЛ ГОТУЄТЬСЯ ДО ОБОРОНИ.

ІСТАНБУЛ. — В часі, коли турецький президент Ізмет Інону береться висилати відповідь канцлерови Гітлерови, в Істанбулі переводять евакуацію і готуються до оборони. Це заповідає близьку війну. Залізниця, що іде через Балкан до Істанбулу, вже не іде, як бувало, через Болгарію, а через Югославію і Грецію. Далі кажуть, що літак, яким летіли висланники Гітлера до Туреччини, був обстрілюваний, як летів турецькою територією, бо не дістав на час дозволу. Як прилетів до Анкари, то крила були подривані від кулі.

В ЮГОСЛАВІЇ ДАЛІ НАПРУЖЕННЯ.

БІЛГОРОД. — В цілій Югославії панує величезне напруження, бо край стоїть перед великим рішенням. Німеччина натискає всіми силами, щоб Югославія приступила до Потрійного Союзу, та щоб дозволила на перемарш німецьких військ. Сама Югославія бажалаб держатись середньої лінії й оставати нейтральною.

ЯПОНІЯ І НІМЕЧЧИНА.

ТОКІО. — Відложено пляновану поїздку японського міністра заграничних справ Мацуоки до Берліна й Москви, бо минула криза з Індонезією і нема ніяких пекучих справ до поладження. Та проте Японія хоче переговорити з Німеччиною деякі справи, бо так є, що вона обов'язана боронити Німеччину, якби так вона рішилась воювати з Советами і Туреччиною наслідком балканської кризи. Зате Німеччина не обов'язана боронити Японії, якщоб, наприклад, Совети пішли проти неї війною.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поводиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число з п'ятиці (з англійською частинкою):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На пів року	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерсі Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ТЕМУ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВЗАЄМИН

В канадійському часописі "Новий Шлях" (з 27. лютого) пишеться в передовиці про те, які повинні бути відносини Польщі до України. Наспис стверджує, що не претендує на говорення в імені цілого українського народу, бо на таке ніхто з нас на чужині права не має. Але хоче про те сказати те, що може сказати. Отже в статті під наголовком "Це не протипольське становище", каже між іншим так:

"Передусім хотіли ми підкреслити факт, що остання трагедія Польщі нічого поляків не навчила — принаймні не навчила тих, що здавна живуть на чужині, і тих, що втекли на чужину по розвалі польської держави. Ці поляки хочуть від українців співпраці, хочуть якнайбільших уступок для справи співпраці. Однак до своєї сторони українці на жадні уступки не йдуть. На їхню думку, нова польська держава — крім тих українських земель, що їх мала остання польська держава — повинна мати ще й Буковину. Польща має бути провідником на сході Європи. І багато інших загально відомих польських нісенітниць..."

"Ми висловили переконання, осягнене досвідом минулого, що чимбільша була би майбутня польська держава — а ще й коштом української території — тим коротше вона існувала би. Будуча польська держава не може бути провідником на європейському сході, бо на це не має жадних кваліфікацій: народ невеликий, культурно не стоїть найвище, економічно не багатий, в своїй політиці терпить на хворобу величності та виявляє найчорніші черги імперіалізму — загарбництва й бажання поживати лежачого."

Щодо співпраці.

"Щодо українсько-польської співпраці, ми висловили

переконання, що всяка балачка про неї безхисенна, як довго поляки не перестануть мріяти про побишування польської держави коштом української території. По минулій світовій війні Польща й Україна проголосили свою державну незалежність і почали творити свої держави. Большевицька Москва відразу кинулася на молоді українську державу, щоб її розбити та пожитивитися Україною. Тимчасом поляки, замість допомогти молодій українській державі, кинулися на її західні землі й скориставшись з того, що більші збройні сили України кришались з червоним московським наїзником, загарили ці українські області. Хіба сьогодні не ясно кожному полякові, що якби польська держава не була тоді захлапана в плечі молоді української держави, то сьогодні жили би в добромусусідстві побіч себе українська й польська держава? Не було би комуністичної загрози в Європі й мабуть не дійшло би було до цієї великої й жахливої війни."

"Сьогоднішнім полякам треба в кожному разі, як говорять про потребу українсько-польської співпраці в визвольних змаганнях, пам'ятати, що український народ ніяк і ніколи не зречеться своїх західних областей в користь поляків, бо українська земля має належати до України". Це в жадному разі не є протипольське становище, як це пишуть деякі польські газети. Коли поляки стали на засади, що "чужого не хочемо, але свого не дамо", то це не лише було би кроком до уможливлення українсько-польських приязних відносин, але до нормалізації відносин на європейському сході в недалекому будучому."

ВОЄННІ ПЛАНИ І УКРАЇНА

Майже нема одного дня, щоб не було в американській пресі згадки про Україну, коли обговорюється воєнне положення в Європі й ті політично-воєнні комбінації, що називають. З якого боку не підходити, а України обминути не можна. Всюди вона заважає, хоч кожний з інтересованих різно оцінює те заважання. А як так є, то, очевидно, згодом заважатиме теж і

слово самого українського народу, себто того, яким торгують, в якого імені калькують, яким лякають. В останніх днях звернули на себе загальну увагу статті американського журналіста Ліленда Стова, що щойно вернув з Європи і тепер подає "нецензуровані" враження з того, що він там бачив, роблячи при тому і свої висновки на будуче. При тому він зга-

дує часто теж і за Україну. Він переконаний, що Німеччина не довіряє Советам і тому використовує українську проблему на те, щоб шахувати Совети, а зарозом, щоб бути готовим на всяку еventуальність. Стов бачив советську армію в Фінляндії. Він теж переконаний на власні очі, які великі удари завдавала Советам мала фінська армія, та як нищила Совети вже навіть така мала війна як з Фінляндією. Тому Совети не підуть до війни, а тільки будуть змагати до того, щоб її якнайдовше протягнути. Тому саме, каже Стов, Совети навіть не кинуться пальцем, коли вже стало очевидним, що Німеччина вийде з військом до Болгарії. Як нічого не робили, коли Німеччина розбивала й займала Францію. Це добре знають нацисти. Та проте маються на острозі. І тому не зводять очей з шляху на Україну і Кавказ. Але справа представляється так, що їхньою найважливішою і властивою журбою є те, як поклати Англію. Дотеперішні спроби поклати Англію не можна назвати вдалими. Се знають самі німці. Їхній напад на Англію, за який вони брались минулої осені, не вдался. Бритійська Королівська Летунська сила до цього не допустила, бомбардуючи постійно пристані в Франції, Голандії й Бельгії, звідки німці думали відправити з військом, що мало здобути Англію.

Якщо Гітлер думає, що він мусить зайняти Англію, то він мусить це робити негайно. Він знає, каже Стов, що продовження війни до двох чи трьох літ, це його напевна програма; він також знає, що він не може держати довго мільйони європейців в своєму пануванні, як довго Англія буде далі такою, якою вона є. Це впливатиме на моральність повелених націй в Європі, які будуть бунтуватися, коли побачать, що Німеччина не може здобути Англію. Тому, щоб кинути нову офензиву проти Англії, Гітлер мусить мати певні плечі. Тому він захоплює Болгарію, щоб еventуально змусити греків до замирення та здобути нові джерела поживи для своїх армій.

Проблеми близького сходу.

Дехто здогадується, що Гітлер планує "бліцкриг" через Малу Азію (Сирію); щоб зайняти Суецький канал й тим робом перетяти т. зв. життєву лінію британської імперії. Та це, кажуть, було б безглуздом з його сторони атакувати Дарданелі та взагалі нападати собі Туреччину. В першу чергу, Туреччина буде безсумнівною воювати, коли її заатакує Німеччина. Це буде друга Греція. По друге, хто знає ге-

ографію Туреччини, її гірський терен, брак доріг та великих комунікаційних артерій, то знає, що Туреччина має дуже слабкі можливості для "бліцкригу". Отже, по всякій правдоподібності, німці не заатакують Туреччини, а тільки схочуть забезпечити собі тили перед можливим англійським десантом в Греції. Хоч Сталін дав Гітлерові вільну руку на Балкані, то всеж таки, не знати, яка булаб його позиція, колиб німці напали на Туреччину. Дуже можливо, що Туреччина далаб воєнну поміч у формі повзів, літаків, бензину, а може й "охотників" від СССР, подібно як колиб давав допомогу лівій еспанський уряд (Є ще друге припущення, що в подібному випадку, Сталін не піде на поміч Туреччині, а навпаки, ще поможе Гітлерові довести Туреччину, що він зробив у випадку Польщі).

Німці хотілиб мати цілий англійський беріг.

Щодо Еспанії та Португалії, то нема двох слів, що німці від давна прагнуть мати ціле атлантійське побережжя, та головню, Гібральтар. Та всеж таки, вони невідважуються нападати на іберійський півострів, щоб не отримати нових фронтів боротьби. Подруге, ген. Франко, який недавно бачився з Мусолініем та марш. Петеном, не хоче датися втягнути у війну з Англією. Еспанія, зрештою, вимордована горюжаскою війною, її населення не доїдає, вона ще далеко від нормального життя. Тому, ледви, чи еспанці підуть під намови Гітлера, щоб підняти зброю проти Англії.

Чи можливий німецький напад на Советський Союз?

Заходить питання, чи не можливий напад Німеччини на Советський Союз? Минулого грудня, коли він був в Атені, він отримав інформації з Бухаресту й Берліна, що такий напад є в стадії повної підготовки, й що він матиме місце перед літом 1941 року. Тепер, це знову ще є менш можливим, хіба, що Гітлер занехав би плани наїзду на Англію. Це однак не означає, що Німеччина, каже Стов, залишила думку розгромлення червоної армії й походу на Україну і Кавказ.

"Україна порівнючо дешева та багатствами приманлива перемога".

Румунська нафта ледви чи вистарчає Гітлерові для вдержання його могутньої воєнної машинерії. Кавказ з його величезними копалинами нафти в Баку та багата в збіжжя Україна — це одинокі місця, що можуть дати Гітлерові

відповіді на його пекучі проблеми, пише Ліленд Стов. З усіх тих можливостей, пише Стов, Україна являється ще найменшим ризиком: "Україна, з другої сторони, є низова, отворена та приналежно багата. Нацистичні дивізії, повзи й літаки можуть там вдарити кожної хвили й то з порівнючою скорістю, та що найбільше, з найбільшим довірам в успіх. Україна є одиноким порівнючо дешева перемога, яку може Гітлер тепер донебуди доконати".

Стов стверджує, що на підставі його 17-місячних обсервацій в Європі, він приходить до переконання, що Гітлер мусить скоро щось робити, коли не хоче, щоб його армія була розкинена по цілій Європі. Якщо між березнем і серпнем, пише він, Гітлер не зможе захопити Англію, то він знає, що його війна вже програє. Навіть, колиб Гітлер рішився на інші шляхи підбоду, то проте, без здобуття Англії, він не виграве війни. Стов пише далі, що Гітлер може, "можливо, дуже легко підбити Україну, розгромити Сталінізм, але всежтаки війну програти".

Це сказав уже двічі англійський прем'єр Чорчіл, коли твердив, що Німеччина може дійти аж до Кавказу, та всежтаки програти війну.

БРАК ОДЯГУ ТА ПРЕДМЕТІВ УЖИТКУ В СССР.

"Ізвестія" з 16. січня нарікають гірко, що підприємства та промислові кооперативи московської області не виконують планів виробу одягу та різних предметів щоденного ужитку, додаючи, що можна собі уявити, оскільки гірше мається ця справа на окраїнах держави, коли вона перебуває в такім злім стані в самій Москві. Часопис звертає увагу зокрема на те, що виріб одягу цілком невідстатковий та що підприємства й кооперативи зовсім не числяться з порою року, виробляючи на зиму купельові шапки, а не літні теплі одяги. Не менше нарікає він на безголовий централізм при розподілі найпотрібніших товарів, які перерозподіляються з одного кінця СССР до другого, коли їх можна цілком добре виробляти на місці; зазначаючи, що транспорт коштує часом більше, ніж ці товари варті, бо перевозяться часом не лише меблі, а й дерев'яні лопати та будівельні матеріали.

Тема порушена "Ізвестіями" ані трохи не нова. Вдоволення потреб советського населення все стояло на останнім місці в програмі московського уряду. Раніше советських громадян потішалося тим, що по устійненні соціалістичного ладу все буде добре. Тепер навіть і того не робиться.

ЮЛІАН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(34)

Лікарі: д-р Гащин, директор лічниці в Перемишлі, д-р Климовський, фізик в Балигороді, д-р Ситницький, лікар в Змигроді, д-р Ем. Гладішівський, фізик в Тернополі, д-р Модест Гумецький, в Коросні, д-р Евген Хіляк, полковник лікар в Хорватії; політична адміністрація: радник Константинович у Відні, (міжнародне право). Володимир Криницький, інспектор при записи, Бенед. Мійський, інженір при намісництві у Львові; основник бурси в Новому Світі.

Павло з Коросна з XV. ст. поет.

Михайло Василевич з Сянока, з XVI. ст. переклав чотири євангелія на галицьку мову.

Іван Прислопський з XVIII. ст. написав "Литургикон св. Іоана Золотоустого" і "Ірмо-

р.); написав "Генеалогію роду Острожських - Константиновичів".

Михайло Криницький, душпастир в Ганьчовій (Горлицьчина), написав "Историческое состояние наместничества Мушинскаго; Мишина и Тилич". (Відень 1853).

Онуфрій Криницький з Кривої (Горлицьчина), радник відзначений царськими ордерами за свої наукові праці.

Василь Чернявський зі Злочинського, доцент львівського університету.

Іосиф Гойнацький, з Чирної (Грибівщина), написав "Хроніку церков ч. парохій в релігійній Поліції". О. ктитор св. храма в Бересті і Поліціях.

Теодор Курило з Високої, залишив рукописи: "Теологія пасторальна" і другі.

Антін Менціньський, з Пельлі (Сяніччина) написав "Моя з своїми синами" (Львів 1867).

Іосиф Б. Шавинський написав "Начало історії — Червоної Галицької Русі".

Іван Константинович з Крамної (Ясельщина) видав "Описание икон по церквах в столичном городе Львові".

Іосиф Сембратович, уроджений 8. листопада 1821 р. в Криниці, у Відні скінчив з відзначенням богословські науки, в Римі докторувався, назначений префектом духовного семинара у Львові, відтак віцеканцлером духовного семинара у Відні, професором львівського університету, помічником — суфраганом перемиського єпископа, 18. травня 1870 р. митрополитом Галичини, видав до українського духовенства безліч пастирських листів та для народу пастирські послання.

Духовенство в боротьбі з отруєнням — алькоголем.

Тому саме, що цей великий громадянин-митрополит перший звернув увагу на грізне положення та небезпеку, що алькоголь великі спустошення чинить серед народних селянських мас, годиться в короткі переглянути, які заслуги українське духовенство поклало для обездоленого нашого народу в боротьбі з шкідливим

уживанням алькогольних палітків.

Від часів знесення панщини почали — як гриби по дощі, виростати на наших землях шинки й горальні. Звінівся український нарід від кріпачтва та нове лихо — це гірше напосілося на нашу село. Слід згадати, що за панщинних часів не давали сільському населенню горілки ані других одурмачуючих напоїв, тому, що пани хотіли мати здорових і сильних робітників, тварих і здатних до тяжкої панщинної праці.

Пани на гвалт, вкривають сіткою коршем дозиди до мист, гостиниці — головішки дороги та жидів наставляють шикувати горілкою. В самій сільській землі можна було нацистити сотки коршем при битому царському шляху. Від Лиська — попри шлях до Сянока — через Загір'я, — з Сянока до Тиряви — на південь до Римакова, вітак через Рого на право до Коросна — на ліво в гори до Дуки — до Ясели, підгірським шляхом до Жмигроду, через Крамну, в Горлицьчині через Устя

Руську — в Новосандеччині, в меншій мірі в Стрижівщині та Біччині будують великі заїздні коршини. Ще сьогодні подібаємо при битих карпатських шляхах від сходу на захід — здовж цілого карпатського підгір'я старі великі муровані коршиньська, що в них ноцували балки карпатських мандрівників, які довозили з полудня власні, рані угорські овочі, сіль та торгували ріжним господарським і промисловим добром. Ці придорожні коршини мали різні назвища: Довга за Загір'я, Мурована на Сянічку, Сіпа за Боском, Безворітня в Рогох, Пірчича коло Устя, Глибока перед Явірниками, Підсинія в Римакові, Білківка в Сяноці, Під Грабом в Коросні і т. п. Але їхне призначення було розпівати в першій черзі доколичне населення та стягати ріжні оплати від доїздів і переїздів. Перші жиди заходили в карпатські оселі ще в XVI. ст.; їх спроваджували двори, бо торгівлю вважали невідповідним, або непочесним заняттям для селянського населення. Однак це стало осідку жиди не мали ще тоді в Карпатах. Народ

освободжений з кріпачтва був безпомічний, неосвідомлений; не знав, що треба йому тепер заводити в своєму селі новий лад і порядок, краще виховувати своїх дітей та замість покористуватися повною особистістю свободою, найшов собі розраду в піїстці.

Зразу не було кому його боронити та перестерегти перед новим нещастям. Щойно ідейне нове українське духовенство на чолі з львівським митрополитом, кардиналом Михайлом Левицьким стає до боротьби з піянством, звиває до поширення тверезости та закладає брацтва тверезости при наших церквах. Але цей перший відрух духовенства — хоч незначний корисний для простолюду — налякав дідичів, власників горілень і вони поведи нагілку на наших ідейних душпастирів. Тоді влада заборонила українському священству поширювати та попірати діяльність проти піянства. І засновані брацтва загинають, та нарід тоне в отруах.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

НЕМА ЦІКАВИХ?

Два визначні англійські часописи: „Йоркшер Пост“ і „Нью Стейтсмен енд Нейшен“ від довгого вже часу ведуть кампанію за те, щоби британський уряд виступив публічно за заявою про свої військові цілі.

Як недавно телеграфував до „Шікаго Дейлі Нюз“ його лондонський кореспондент Вільям Стовмен, британський прем'єр Чорчил вважає всі такі домагання нападом. Доносили потім, що й Гарі Гопкінс, висланик американського президента до Англії, заявив, що в Америці ніхто „за військом кількох інтелігентів“ не цікавий знати британські військові цілі.

Ньюйорський тижневик „Нью Репоблік“ каже, що в Америці число людей, що хотіли би знати британські військові цілі, зовсім не таке мале.

Ганс Шмідт, як видно німець, у дописі до „Нью Йорк Таймсу“ звертає увагу, що, якби Англія сказала явну й виразну, за який порядок у світі вона побивалася би на випадок своєї перемоги, то це певно підкріпило би англійські симпатії в Злучених Державах.

ЩО ЦЕ ЗНАЧИТЬ?

Доносять з Москви, що Литвінова, не так це давно політика в заграничних справах, і п'ятьох інших викинено з центрального комітету комуністичної партії, бо, мовляв, вони не можуть виконувати своїх обов'язків.

Що це значить? — питається світ.

Ближчого пояснення нема, і світ поясняє, що видно між Литвіновим і Сталіним зайшла така різниця в поглядах, що між ними ніякого „містка“ не можна перекинути. У чому ця різниця? Догадуються, що певно в відношенні Росії до Німеччини.

ЯВНО Й СЛАВНО.

Викинення Лівинова нагадує так звану „Незалежну Робітничу Лігу Америки“, котру зорганізували Джей Лавстон і його прихильники, що їх в 1929 році пригнали до комуністичної партії на приказ Москви.

Недавно тому ця „Ліга“ відбула свою конвенцію й на ній ухвалила резолюцію, в котрій говориться:

„Всі організації, партії й групи, що вийшли з старих соціалістичних і комуністичних рухів, стратили ґрунт для існування...“

„Нема що закривати очей на факти. Наша теперішня організація як організація також пережилася... Тому ми, делегати на краєву конвенцію Незалежної Робітничої Ліги Америки, розваживши докладно ціле положення, рішили розв'язати Незалежну Робітничу Лігу Америки та звільнити всіх її членів і урядників від всяких дальших зобов'язань“.

Що ми не думали би про цю організацію, як вона жила, але про її смерть можемо сказати, що сказав один принц Шотландії на вістку про смерть свого батька: Ніщо в житті йому не вдалося так гарно, як покидання життя.

НАДІЯ З ЧЕСНОЇ СМЕРТІ.

Сказали при нагоді ухвалення резолюції про смерть своєї організації провідники згаданої „Незалежної Робітничої Ліги Америки“, що вони ухвалюють резолюцію про смерть своєї організації не в настрою розгрома, але в почутті надії.

На перший погляд ока це я-кось дивно виглядає зв'язувати

почуття надії з ухваленням смерті організації. А прецінь при довгій застанові можна подуматися певної рачі в цих словах.

Яка ситуація виникнула, якби організація, яка набралася почуття, що вона не має ніякої цілі існувати, далі існувала? Звісно, вона не жила би, а кликала би, животіла. Вона вдавала би, що вона живе. Члени чули би, що вони ніякої важкої задачі в житті сповняти не можуть, а організація не похоронять лише на те, щоби дурити других і себе, що це ніби то живе. Люди, що росли би в такій організації, мусили би з часом набратися підозріння, що й інші організації людей теж важких цілей не мають, що й інші це трупи.

Поступити інакше, значить якраз підтримувати здоровий погляд на громадське життя; що те, що здорове, живе й буде жити.

ДОКАЗАВ?

Якийсь Адам С. Грегоровіус написав до тижневика „Нью Репоблік“ листа, в якому пробує доказати, що це хибно говорити про переслідування польських народів Польщею. Згадав очевидно й українців:

„Чи арештування українських провідників по російській окупації південної Польщі вказує, що Польща переслідувала ту меншину?“

Цими словами він хоче сказати, що, якби Польща була переслідувала українців, то російський уряд не найшов би ні одного українського провідника.

Грегоровіус допускається тут звисного логічного кручення. Він підсуває читачеві в скритий спосіб, що переслідувати значить знищити до шпунту. Колиб переслідування значило повне знищення, то очевидно факт, що російський уряд по окупації українських провінцій польської держави там ще застав якийсь український провідників, був би доказом, що в Польщі переслідування не було. Та біда в тому, що такого розуміння слова переслідувати, яке підсуває читачеві пан Грегоровіус, просто ніхто не приймає. І пан Грегоровіус як буде говорити про переслідування поляків німцями, певно не буде так розуміти слова „переслідування“, бо в такому разі він мусів би сказати, що в Польщі тепер німці поляків не переслідують, бо чейже всіх польських провідників німці ще не перебили.

БЕЗ СОРОМУ.

Дивує мене в цьому випадку не те, що пан Грегоровіус таким крutarським аргументом послугується, щоби доказати, що в Польщі не було переслідування українців. Хто поляків знає, той знає, що вони без сорому вживають проти українців засобів, яких думаюча людина певно не вживала би.

Що мене в цьому випадку дивує, то факт, що ось тут польський аполог (оборонець) виступив з типічно польською обороною в американському журналі.

Для мене це є доказом того, що вони так звикли до небагатого думання в поведінці з власними людьми, що навіть, як їм приходить виступати перед чужими, вони зарепрезентовуються з таким самим думанням.

Це я вважаю важним явищем для нас. Найлише поляки вдержують у своїй письменній політиці так далі, то нам нічого боятися польської пропаганди.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КОГОВС, Н. П.

Святочна Вечера.

В неділю, 12. січня, наш 29. відділ Самостійного Українського Золотого Хреста святкував „Щедрий Вечір“, по подільському звичаю. На свято прибула ціла наша громада й члени всіх місцевих організацій. Члениці приготували для зібраних гостей гарну вечерю. О. парох Мартинюк відкрив вечерю молитвою й відспіванням коляди „Бог предвічний“. В часі вечері піднялась завіса на сцені показалась жива картина з щедрого вечера. Картина представляла українську родину з дітьми. Привітні привітали її рясними оплесками. В тій картині, як батько виступав п. Конікевич, а як мати пані Катерина Коник, а діти: Люба Коник, Дорця й Юанна Конка й Іван Варениця. Всі вивчалися добре зі своїх ролей. В часі цієї картини ввійшли на сцену члени ОДВУ і відколядували кілька коляд. Оліфія члениці С. У. З. Х. відщедрували кілька щедриків. Підчас вечері о. Мартинюк забрав голос і висказав своє захоплення живим образом та закликав привітати, щоб держувалися своїх народних звичаїв, бо ті звичаї гарні. Згадав за рідний край, як там терпить український народ, як святкує щедрий вечір, та скільки сліз летить по українських хатах! Далше забрав голос проф. Соколюський і висказав кілька щирих слів про свято щедрого вечера. А також забрала голос передсіднича пані Заблочка, привітала всіх зібраних на святі, подякувала всім за їх так численну участь і завідала до збірки. Збіркою займалися: пані Ольга Коник і панна Павлина Жмуд. Збірка принесла \$44.80.

Зложили по \$3: П. Білінський, по \$1: Софія Білінська, Анна Дубас, П. Шаршанович, О. Лесняк, В. Сташків, Н. Н. В. Коник, М. Говкович, П. Жмуд, Юанна Жмуд, Б. Жмуд, Н. Заблочка, Катерина Заблочка, І. Дзямба, І. Ялош, Г. Недільський, Катерина Коник, Маланія Дерлиця; по 75 ц.: І. Конка; по 50 ц.: Марія Ракоча, Ева Коба, І. Коба, Анна Барна, Христина Чубак, Олена Кульчицька, Марія Балос, Ольга Коник, Ева Сташко, В. Люблянська, Анастасія Люблянська, Л. Конікевич, Марія Філяк, А. Бабик, В. Дерлиця, пані Шкляр, Д. Мричко, В. Поврозник, Каспер, Анна Каспер, Анна Енсел, Евдокія Афінович, Анна Коник, пані Марра, С. Постоловський і панна Павлина Жмуд.

Пані Ольга Коник подякувала всім привітним за їх щедрі жертви. Свято закінчено колядою „Во Вифлеємі“.

По виплаченню розходів у права відділу вислато \$5.00 через Об'єднання на українських збігців, а \$5.00 на жіночий журнал „Україну“.

За 29. відділ С. У. З. Хреста:

Катерина Заблочка, предс;

ВТІКЛИ НА ПОЛЬСЬКІ ПАСПОРТИ

СЕВІЛІЯ (Іспанія) — Бувший румунський король Кароль утік з Іспанії, разом з своєю любов'ю, чи жінкою, Магдаю Люпеску, до Португалії, щоб звідтам пробувати дістатися до Америки. В Іспанії його інтерв'ювано. Там хотіли арештувати Магду Люпеску, яку румунський уряд обвинувачує в тому, що спроневірила державні фонди. Найцікавіше те, що бувший король румунії утік на пашпорт Польщі.

3-та сторона

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ

Андрій Чайковський походив, як відомо, із підсамбірської ходоцької шляхти. Живуть там по селах численні роди Кульчицьких, Чайковських, Баранецьких, Ільницьких, Гордінських, Дидинських, Яворських, Ордінських, Кобилицьких, Білинських тощо. Своім способом життя не різняться вони зовсім від сусідючих з ними селян. Гнеде їх та сама біда, що й кожного галицького селянина. Працюють так само, як ті, в поті чола на своїх дрібненьких ґрунтах. Тиснуть їх однаково податки та переднівки, як інших селян, якими все таки погорджують і від яких завжди і всюди відмежовуються.

Села, де живе ця шляхта, мають переважно шляхетські назви, як: Кульчиці, чи пак Кільчиці, Ортиничі, Чайковичі, Гординя, Ільник, Явора, Білиння.

Ходоцький шляхтич завжди дуже гордий до свого шляхетства й дбає про те, щоб не входить в подружжя з нешляхтою. Андрій Чайковський зробив якраз такий мезальянс, бо взяв за жінку Гладилівичну, що не могла похвалитися шляхетським походженням. Її предки виводилися із міщан Радимна, містечка, положеного між Перемислем та Ярославом, славного з виробу шнурів до посторонків.

Першим Гладилівичем, з яким стрінувся був Чайковський на шляху свого життя, був пок. Даміян, що пізніше, як професор академічної гімназії у Львові, був один із засновників часопису „Діло“. Зустріч ця вплинула раз на завжди на світогляд А. Чайковського.

Був то той, коли Чайковський малим хлопчиком зголосився був до першої класи самбірської гімназії. Попав там якраз на молодого заступника вчителя, Даміана Гладилівича, а спитаний ним по українському про імя та назви, зарекомендував себе зразу „по-польськи“: „Андрей Чайковский“. І тільки на поновний запит вже в грізному тоні догугулює хлопця, про що ходить і назвало себе в рідній мові: „Андрій Чайковський“.

Інцидент цей, хоч малий по собі, збудив у душі Чайковського любов до рідної мови. Від тоді все дорожнє йому й пераз згадував свою зустріч з Даміаном, з яким жив потім у сердечній дружбі.

Другим далі Гладилівичем, що стрінувся з Чайковським, був молодший брат Даміана, пізніше інженер, Філарет. І ця зустріч не була Андрієві милою, бо ходило тут про сестру Гладилівичів, Наталію, що вчилася у цім самім часі в учительській семінарії в Самборі. Андрій, що вже тоді ходив до п'ятої класи, пізнав її на якійсь ніколірській забаві і залюбився в дівчині.

Старший від Андрія одною класою, Філарет уважав своїм обов'язком заступитися за доброю славою своєї сестри, забороняючи Андрієві „морочити голову“ дівчині. Андрій прийняв докори Філарета без слова протесту, всеж таки зоставився й далі вірний предметові своєї любові і зараз по закінченні іспиту зрілості зголосився до батьків по руку Наталії. Батько Гладилівичів, о. Юрій, що був парохом у Сяніччині, а потім у Хиріві, пригрозив щиро поважного над свій вік юнака. Від цього часу став Чайковський зживатися з родиною Гладилівичів, з якою ділив злі й добрі хвили життя. А передусім суджена, Наталка, стала йому вже від тоді вірною приятелькою, а навіть його ангелом-хоронителем. Всюди, чи то на універ-

ситетських студіях, чи в військовій службі, чи в війсьній запері в Босні, просвічувала Андрієві гарна й чиста, як дельна, особа Наталки, що віддавала від нього всі низькі почуття, а вливала в його серце віру й надію на будуче.

По закінченні правничих іспитів зв'язався Андрій з Наталкою, й обоє розпочали своє довге життя, виповнене то радістю, то журбою. Жили спочатку у Львові, в недостатку — правда, але щасливій взаємній любові. Потому перенеслися до Бережан, де Чайковський розпочав трудяче життя вірневого громадянина.

А життя це було дослів від рана аж до пізньої ночі виповнене найрізноманітнішою працею. Справді, можна було дивуватися, як ця людина не марнувала ані хвилини свого часу.

Конференції з клієнтами у власній канцелярії, розпрати в суді і знов канцелярійна праця цілий день, а вечорі призначені на працю по товариствах, як „Просвіта“, „Бурса“, „Бояни“ і багато-багато інших. Навіть обідова пора була використана не тільки на сам обід. Конче мусіло знайтися кілька хвилин, щоб „пан мещенас“ міг принаєсати фартуха й віддатися фізичній праці в своїм вараєті, де товч і різби, майстрував кухні, валізи та перенітав книжки. А майстер з нього був неабиякий; це признавали йому знавці, фахові майстри, і тільки дивувалися, коли й де „пан доктор“ цього всього навчився. До речі, Чайковський навчився майстерки ще в школі від професора бл. п. Лашкевича, якого все з подякою згадував, й обов'язково в переїзді через Самбір відвідував.

При обіді, між однією та другою стравою, читалося щоденну пресу, бож цікаво було знати, що діється на широкім світі, а тут усе часу не стає. Осталося хіба ще кілька годин на нічний відпочинок...

І тоді тільки, коли всі поспіють, заходив Чайковський у свою канцелярію, де забуваючи за свою прозяну буденщину, переливав на папір свої найкращі гадки, що — як сам говорив — не давали йому цілий день спокою. Так повстає „Спомини з перед десятиліт“, „В чужім гнізді“, „З ласки родини“ й багато інших. А поруч цього поважна кореспонденція з Даміаном Гладилівичем, Костем Левинським, Іваном Франком та іншими приятелями. А скільки то праці було при розбудженні Бережанщини, скільки клопотів для піддержання життя, що ледве-ледве починалось! Тут віче, там нарада, там знов віче, а всюди треба стеретися всяких перепон, ставлених пераз таки своїми...

Бережанщина, що спала до тепер спом праведного, поча-



КОРОЛЬ ВИТАС ВАЙНЕНТА. — Англійський король вихав на стрічу американського амбасадора Вайнента так як президент Рузвельт вихав був на стрічу британського амбасадора Галіфкса.

ла оживлятися. Стрічає тут Чайковський радника Базя Яворського й втішає його у вир політичного життя. Висока гідність директора скарбової округи дає громадській праці повну волю рухів, бо Яворський має всюди „плечі“ й нікого не боїться. Ласкава доля зсилає до Бережан, як сотруди-ника, знаного вже тоді композитора о. Остапа Ніжанковського. Стара приповідка, що де зійдуться три українці, там твориться квартет, справджується напиріччю точно. Чайковський, Яворський та Ніжанковський засновують „Бояни“, що давніко несе пісню на цілий повіт. Крім „Бояни“ повстає театральний гурток, в якому виступають, як актори, перші тузи Бережанщини, не виключаючи й самого Чайковського.

В активному житті повстає беруть участь достойний о. Сильвестер Ленкий та його син Бодьо, тільки студент філософії, а вже всіма шанований, як видний майбутній талант. Далше йде старший приятель молоді, о. шамбелян Соневицький, а найбільше вдаре в очі присутність між іншими людей, закованих у військовий мундир, а саме: військового лікаря д-ра Коневича та ротмістра жандармерії Бриковича, під яких одностроєм било гаряче українське серце. А всі вони гуртуються коло особи Чайковського, що вмів розвеселити, і добру раду дати, а навіть і сказати тверде слово правди...

На чергу приходить „Сокіл“ і „Січ“, і тут тільки пірнув Чайковський цілою душею, бо в цих фізичних організаціях бачив шлях до волі. На якийсь час перед війною перенісся Чайковський із Бережан до Скольного, між бойків, а потім до Самбора, близько своїх рідних сторін. Повоєнні події кинули його в Колозину, де дожив свого

трудячого віку. Там і припала гуцулам честь відпроводити найліпшого Сина України на вічний супочинок.

Степан Гладилівич.

Поляріс, Полярну Звизду, небо звизду північного бігуна, ніколи не видко з місцевостей, на південь від рівника.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ ВІДВДАЧИВСЯ

оповідання з козацької давнини.



Ціна 50 центів.

Замовляйте:

„SVOBODA“
81-83 Grand St., P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

Вже вийшла друком і продається давно потрібна праця, головню в сезон Шкєвченських концерті.

Д-р Л. МИШТА
ШЕВЧЕНКО

— І —
ЖІНКА
(ЖІНКА В ЖИТТІ І ТВОРАХ ПОЕТА)

Яку родю відограла в житті й творчій найбільшого українського поета його мати? Махуча? Сестри? Перша, дитяча любов, Оксана? Полька з Вильня, Дуня Гошовська? Моделки в Академії? Книжкова Варвара Ретіна? І інші, аж до Лікерії Полусмакової.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Наказом „Української Пресової й Книжкової Спільноти“.

Замовляйте:

„SVOBODA“
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ПОЗІР! УВАГА! УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ Й ОКОЛИЦІ! УВАГА! ПОЗІР!
ЗАХОДОМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКР. ОРГАНІЗАЦІЙ В НЮ ЙОРКУ
В НЕДІЛЮ, 9. БЕРЕЗНЯ (SUNDAY, MARCH 9, 1941)
В САЛІ „КАРПАТІЯ“, 217 Е. 6. ВУЛ. В НЮ ЙОРКУ

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

— в честь —
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Початок точно в год. 7:30 вечером. Вступ лиш 40 центів.

В програмі будуть участь: Мішаний і диточий хор Української Католицької Церкви св. Юрія під дїрегентурою п. Т. ОНУФРИКА, сопрано солістка МАРІЯ ПОЛІНИК та тенор МИХАЙЛО МЕЛЬНИК. При фортеп'яні панна ВІРА СТЕТКЕВИЧ.

Промови вголосить: проф. МИКОЛА ЧУБАТИЙ, з Католицького Каледжа в Стемфорді, Конн., по українськи, й РОМАН ЛЯШКА, редактор „Трибуна“, по англійськи.

Свято закінчить ЖИВИЙ ОБРАЗ.
Шановні Громадяни! Прийдіть громадно віддати честь найбільшому поетові-генієві України. Хай ні одного з нас не забракне на тому традиційному святі в пам'ять поета-мученика за українську державницьку ідею.
Центральний Комітет Українських Організацій.

Роберт Брако.

У МРЯЦІ

Було це в десятій годині вечором у місяці вересні.

Вузкою вулицею Сперанцеля воліся неспівною ходою, то зупинявся, то спирався об мур худорлявий мужчина, блідо-жовтий на лиці, і з щетиною бородою. Очі мав напівприжмурені, на голові брудний капелюх, зніщений від сонця та дощу. Черевик його були викривлені й облуплені болотом. Там, де вулиця Сперанцеля з вулицею Д'Афріто, де щебуло досить людської, що верталися до дому, незнайомий параз похилився, зігнув коліна та впав лицем до землі.

Товстезна перекупка, що продавала печені каштани, що мала піти на розі вулиці, скрикнула перелякана. Багато прохажувалися пристануло, кількох цікавих вибігло з крамниць, які саме мали замикають, одні стали на порозі, інші прибігли, щоби зблизька бачити це видовище. Із сусідніх підозрілих домів вибігли жінки з волоссям однаково зачесаним, у гарненьких черевиках або пантофелях, у білих спідницях, що наче білі плями відбивалися в сутінку.

Незнайомий лежав на землі не порушено. Звідусіль чути було крики:

— Вмер! Вмер!
— Несчастливий! Згинув із голоду!

— Дивіть, який винуватий!

Хтось озвався: — Далебі, то нечуване! Не видно навіть під полиця!

Інші додавали:

— У цивілізованому місті таке не повинно траплятися!

Одна з жінок, що прибігли з цікавості, прохилилася крізь юрбу, схилилася над зімлілим і сказала, що ще живе.

Не вмер! Не вмер! стала кричати що-силь.

А потім звернулася до лежачого, крикнула йому голосно до вуха:

Добрий чоловіче! Добрий чоловіче! Як почуваетесь? Кажіть! Може хочете пити? Може їсти?

Цей, що лежав на землі про стогнав слабо.

Жінка закричала:

Хоче їсти! Хоче їсти! Не їм! Люди, хоче їсти!

Крізь юрбу протиснулася перекупка, що продавала печені марони, й дала йому пригорщу. Молода жінка взяла два чи три марони, вложила їх зімлілому в рот.

Зів, зів!

Хто зна, скільки днів не їв!

Мусить бути з ліпшою родиною, бо не має відваги просити милостині.

Тимчасом незнайомий зів другий марон і при допомозі молоді жінки, якої милосердя всі подивлялися, став помалю підводитися. І знову за спонукою тієї жінки з недалекого шинку приніс хтось склянку вина, сильного, густого наче чорнило. Хорий покушав лише трошки та відійшов зараз у ста від склянки, а поглядом давав зрозуміти, що не може пити більше.

Видно, сказала милосердна жінка непризвичаєний до вина. А захоплена успіхом, забажала приспорити йому трохи грошей та сказала це голосно, бо думала, що присутні також дадуть по кілька сольдів. Та сталося інакше. Багатні стали розходитися, наче видовище вже скінчилося.

Чверть години минуло на даремному вичікуванні милостині, аж нараз якимось старим жінка на розі сусідньої вулиці стала кричати нетерпляче:

Кармеле, Кармеле! Ходи ж! Що до чорта там робити?

Іду, іду, вже, сказала онукушка хорого.

Та заки відійшла, хотіла виправдатися перед незнайомим, який, видно, почувався вже краще, бо зітхнув тяжко та став відказувати на рівнодушність людей.

Вже мушу йти, добрий чоловіче. Я також бідна. Нудна зіпнула мене до мого соромного звання, без нього не мала б я на хліб насущний. То для нього!.. для нього!

Саме в цій хвилині молоденький хлопчик, в одній сорочинці, з трудом підняв босими, худощавими ноженятами до жінки та вчинив її спідницю. Розплакався.

Мати старалася втишити його:

Тихо, тихо, сину, не плач, мама кунить тобі конфітур.

І взяла дитину на руки, стала нести її цілувати, а потім і раз звернулася до незнайомого.

Чуєте, добрий чоловіче, я живу там на розі тієї вулиці, перші двері направо від коров'ячої стайні. Як колись переходитимете, то загляньте до мене, може буду мати шматок хліба й трохи сира...

Стара наймичка стала здалека знову кликати.

До сто чортів! Кармеле! Прийдеши вже раз, чи ні?

Іду, вже, іду. Чого так кричите?

Незнайомий слідував пильно за Кармелою, поки не дійшла до старої жінки, потім обидві вийшли до згаданої вулиці.

(Кінець буде).

ВЕЙГАН НА ВАЖНИХ НАРАДАХ

До Віші приїздив з Африки ген. Вейган, щоб відбутися на нараді з маршалом Петеном у справі воєнних подій в Африці й Азії.

СТРАХ ПЕРЕД ВЕЛИКИМ СТРАКОМ

ВАШИНГТОН.

Урядові кода пильно слідкують за настроями в юнїх вуглекопів залізної руди, побоюючись, що ці юнї, можуть незадовго виступити спільно на страйк. Вони мають членства 750,000 робітників. Якби вони разом виступили на страйк, цілком спаралізували б воєнний промисел.

КОЛИ ПІДУТЬ НІМЦІ НА ГРЕЦІЮ?

ЛОНДОН. Дуже тяжко вгадувати, який буде найближчий німецький воєнний крок. Але назагал британці переконані, що німці не підуть зараз війною проти Греції, а будуть пробувати продовжувати якнайдовше час "війни нервів" і так змушувати Грецію до здачі. А коли це не вдасться, тоді зачнуть офензиву. Метода буде та сама, якої вони вживали передше в інших краях: зокрема, коли зачинали кампанію проти Польщі.

БРИТАЙЦІ ПРО НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ

З міністерських британських обчислень виходить, що німці втратили на різних фронтах, крім Середземного моря, від початку війни 5,346 літаків. Разом з тим вони втратили в тому самому часі ще 13,365 осіб. Британці втратили за той час, як подає міністерство, 854 літаки.

DR. M. SMITH
NEW ADDRESS
224 E. 15th ST., NEW YORK
Between 2nd & 3rd Aves.
Hours: 12-2, 6-8
Tel. STuyvesant 9-1678

УКРАЇНСЬКІ ФАРМЕРИ, як що ПІКЕАЄТЕ КУРИ, купуйте малі курчатка, які виходять з деши, тестованих однією з найкращих лабораторій Нової Англії, а то: Род Авеланд Стейт Колледж. Не як раз тому, що купуйте в українській, але тому, що з таких курей будуть мати добрий прихід. На замовлення вислаємо поштою або експресом. Почавши від 31. січня нові курчатка виходять ще тишій. Хто живе ближче, найліпше най приїде в недовго. До вашої прохоти маємо курчатка різних рас. Пийте по українськи або англійськи. Тепер найліпша пора на кури. За поясненням і ціну пишіть на адресу:

JOHN FEDOROWICZ, 9 SCHOOL ST., Телефон: Velloy 690, WEST WARWICK, R. I.

ЦІЛКОМ ПЕВНО

Чи ми можемо послужити за чимось суму? Можемо! Цей заяв не можна висловити виразніше, бо ми кажемо твердо: наша услуга для кожного, без уваги на його матеріальні обставини.

Фінансові справи не є перешкодою, що-би нас відвідати.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

Конечність є далі матірню винаходів. Британія винайшла процес (перетвір) скроплювання соломи слабим розчином випалюючої соди так, що солома палючої соди, і солома є легше перетравлюваною і більш поживною пасмою для худоби.

ХРОНІЧНІ НЕДУГИ КРОВІ, ШКІРИ, ЖОЛУДА, НИРОМ, МОЧОВОГО МІХУРА, ЗАГАЛЬНЕ ОСЛАБЛЕННЯ, ПУХНІЯ ЖЕЛІЗІ.
ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЇДІВ НА БАЖАННЯ Х-РАУ
Поради Даром.
Екзамінація і Лікування Крові \$2.00
ЛІЧІМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ
Гонорар приступний
Dr. BURTON DAVIS
415 LEXINGTON AVENUE,
Cor. 43rd St., Fourth Floor,
NEW YORK CITY.
ГОДИНИ ЛІАНІ: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

БОЛІНІГ

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жовті, болючі ноги, флегби (запалення жовті), напухлі або болючі коліна чи істотки і ревматичні ноги успішно лікуюмо новими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 увечір, в понеділки і четверги від 1 до 8:30 увечір. Нема урядових годин у неділю.

Dr. L. A. BENLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ
Урядові години: Від 1-3 пополудні і від 6-8 увечір. В неділю згідно з умовою.
718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J.
(near Springfield Avenue)
Tel. Essex 3-4468.

Д-р ВОЛОД. ГАШИЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 попол., від 6 до 8 увечір.
В неділю згідно з умовою.

УКРАЇНСЬКІ ФАРМЕРИ, як що ПІКЕАЄТЕ КУРИ, купуйте малі курчатка, які виходять з деши, тестованих однією з найкращих лабораторій Нової Англії, а то: Род Авеланд Стейт Колледж. Не як раз тому, що купуйте в українській, але тому, що з таких курей будуть мати добрий прихід. На замовлення вислаємо поштою або експресом. Почавши від 31. січня нові курчатка виходять ще тишій. Хто живе ближче, найліпше най приїде в недовго. До вашої прохоти маємо курчатка різних рас. Пийте по українськи або англійськи. Тепер найліпша пора на кури. За поясненням і ціну пишіть на адресу:

JOHN FEDOROWICZ, 9 SCHOOL ST., Телефон: Velloy 690, WEST WARWICK, R. I.

ЦІЛКОМ ПЕВНО

Чи ми можемо послужити за чимось суму? Можемо! Цей заяв не можна висловити виразніше, бо ми кажемо твердо: наша услуга для кожного, без уваги на його матеріальні обставини.

Фінансові справи не є перешкодою, що-би нас відвідати.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

ПОТВОРА СОЛІТЕР

Багато людей лікується на інші недуги, тоді як вони справді терплять на солітера. Певними признаками цього є відхід малих кусків цього галапаса. Признаками, які вказують на нього, є: втрата апетиту з пригнітаною жадобою поживи, обложення язик, згага, біль у шлунку й кишках, заворот і бої голови, нирчання, почуття слабості з порожнечою шлунка, вижуднення, чорні кола під очима, неспокій у ночі й сильна похрипаність. Такий людина часто чути сильно з уст і в здається, що їй щось ворухиться в середині. Вона відчуває газ й загу, не має охоти до праці й тратить амбіцію. Солітер може впрости до величезної величини й, як його не вигнати з тіла, він може наробити несправну шкоду. Дозволити солітерів жити без перешкоди в тілі це так, якби брати малі дачки отрут кожного дня. Вбійте того галапаса, поки він усе вас. (Пийте ніни по лік LAXTAN (продається від 1915 р.) і зазварт будьте як новою людиною. Копуйте лиш \$3.25, але варте тисячі для терпачих. Laxtan не робить грібача, він лише пригнічує його виганяє його. Продає лік лише The Marvel Co., Desk 215, 203 Currier Building, Los Angeles, Calif. (Летичню поштою можна дістати за 24 години. Випіть це оголошення й заховайте, а коли воно може припадєсть. Покажіть його приятелю, що цього потребує).

НА СВЕРБЯЧКИ, ПЕЧЕННЯ І БОЛЮЧІ ЗОВНІШНІ ПОДРАЖНЕННЯ ШКІРИ
і поверховні шкірні боляки значну полегшує дає вигнання
MARVAN SALVE
(рецепта доктора медичини)
Стоїть коштує 60 центів. Подвійної медичини лише 1 долар. Вислаємо заворотною поштою. Можете заплатити лістоношею при одержанні.
MARVAN PRODUCTS
30 East 3rd St., New York City.

Неприятель Ревматизму
Випробоване средство на Ревматизм і перестуду, біль в руках, ногах, крижах, зморо в ногах, а поза шкірою якби мурашї зазлизи. Ті недуги уступають по ужиттю "MIZAP". Великий стоїть коштує \$6.25, Малий \$4.25. — Належитість вислати разом з замовленням на адресу:
SORKO MEDICINE CO. Dep. S.
5536-W. Division St., Chicago, Ill.

ПОПРОБУЙТЕ ЧИСТІ ПРИРОДНІ ЛІКИ ЄВРОПЕЙСЬКІ ЧАЙ

4. 1-ГРУДНИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять на кашель і прохолодию, підражнення внаслідок простуди.
Ціна \$1 за пакет.
4. 2-ШЛУНКОВИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять на шлунок і кишкові підражнення: газ і згагу, спричинену надміром квасу в шлуку й часове затвердження.
Ціна \$1 за пакет.
4. 3-ДЮРЕТИЧНИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять від запору сечі, пригнітаною підражнення міхура й сечового проводу, та бої крижів від простуди.
Ціна \$1.75 за пакет.
Посилайте свої замовлення до:
Mrs. GRETA LESKOVAR, 507 E. 73 St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
Аналіз крові для подружжя свідчить.
Гемороїди й жєлєки лікуються без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: 10-8; неділя 11-2.
Жінка-доктор до обслути.
X & Флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.

ПІДПІРАЄТЕ СВОЇХ БІЗНЕСМЕНІВ

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛІЙ ПОХОРОН в цю похоронну, двома автом., краватом, обласмуванням, вживанням Похоронного \$295.00
Дому і т. д.

Все, чого треба, з вишком однією й належностей за церковну впаправу в мінітар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8568

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так низькій як \$150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
137 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Ignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОК, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА".



ТЕЖ СІДАЙ СТРАЙК. Тридцять жінок, що назвали себе „матерями-хрестоносцями“, завзялися робити в Вашингтоні ріжні демонстрації проти ухвалення закону про допомогу Британії. Між іншим вони засіли на мармуровій дольці сенатського будинку в Вашингтоні й домагалися говорити з сенатором Глессом з Верджинії. Сенатор заявив, що вони поводитися галазливше, ніж перекупки.

ТАРЗАН, ч. 244. Людський гонимий пєс.



WITH HER OWN BOWSTRING TARZAN TIED THE JUNGLE GIRL'S WRISTS TO A BRANCH. "YOU'LL BE ABLE TO FREE YOURSELF," HE SAID, "BUT WHEN YOU DO, I'LL BE FAR AWAY."

Тарзан прив'язав дівчину за руки до галузи дерева і сказав на прогання: „Ти зможеш увільнити себе. Але коли це зробиш, я вже буду далеко“.



HE DROPPED TO THE GROUND AND BENT LOW, SNIFFING BRISKLY, THEN HE DARTED AWAY ALONG TOMMY'S INVISIBLE TRAIL.

Сказавши це, він зіскочив з дерева і, впавши ниць, почав нюхати за слідами. Тома. Знайшовши їх, миттю поспішив вперед.



THE GIRL WAS ASTONISHED. THIS REMARKABLE MAN COULD FOLLOW A TRAIL BY SCENT ALONE, LIKE A BEAST.

Дівчина дивилась з гори і дивувалась, що цей чоловік міг нюхом вітхходити сліди, немов звір. Це вправляло її в подив.



FRANTICALLY TARZEELA WORKED TO FREE HERSELF. SHE MUST NOT ALLOW HER Foe TO SEIZE HER BELOVED "TOMM-EE".

Та вже по хвилі вона почала мочуватись, щоб увільнити руки. Воляж не може допустити до того, щоб цей її ворог відібрав її Тома.